

Pioniers met een missie

Fred en Sophie zetten het vak physician assistant op de kaart

Sophie Benoy en Fred Habraken zijn physician assistants reumatologie van het eerste uur; ze waren één van de eersten in Nederland en in Europa maakten ze zich hard voor het vak en voor de erkenning als beroepsgroep. En met succes: dankzij hun gedrevenheid en enthousiasme is de physician assistant niet meer weg te denken. Nu, bijna 20 jaar later, kijken zij terug op hun rol als pioniers, op de ontwikkelingen in het vak en op wat hun beroep zo mooi maakt.

Het beroep physician assistant (PA) is in Amerika ontstaan als gevolg van personeelstekorten en is in 2003 overgewaaid naar Europa. Door zorgmedewerkers om te scholen, werden de gaten in de zorg opgelost. Sophie en Fred behoorden in Nederland tot de eerste lichting studenten. Ze hebben alle ontwikkelingen meegemaakt en het vak op de kaart gezet.

Fred vertelt: "Rond 2000 dreigde er ook hier een artsentekort te ontstaan en was er een toenemende zorgvraag. Met minder mensen moesten we meer zorg gaan leveren. Maar hoe doe je dat? Binnen de medisch specialistische zorg speelde de vraag of de basistaken en

veelvoorkomende handelingen nog wel in alle gevallen door medisch specialisten moesten worden uitgevoerd. Door deze taken, inclusief de bijbehorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden, over te dragen aan PA's kunnen specialisten zich meer focussen op hun specialisaties."

Taken overnemen van medisch specialist

"PA's zijn bevoegd tot het stellen van diagnoses, het aanvragen en beoordelen van aanvullend onderzoek, het voorschrijven van medicatie en het uitvoeren van voorbehouden handelingen binnen het vakgebied", vervolgt Fred. "Het gaat om patiënten met veelvoorkomende aandoeningen waarvan de complexiteit

te overzien valt. We werken mee aan het ontwikkelen van protocollen, leiden op, doen wetenschappelijk onderzoek en sommigen van ons zijn inmiddels gepromoveerd."

Sophie vult aan: "Omdat wij taken van de medisch specialist overnemen, werken wij volledig in het medisch domein. Dat is ook meteen een verschil met de verpleegkundig specialist; die is per definitie verpleegkundige, combineert care- en cure-taken en zit dus in het verpleegkundig en het medisch domein. De PA kan een verpleegkundige achtergrond of een andere hbo-achtergrond hebben. Wij zijn bijvoorbeeld allebei fysiotherapeut."

'Om bekendheid te geven aan ons vak, trokken we het land in'

Voorbeeld voor andere landen

"In het begin was het een totaal onbekende functie", blikt Sophie terug. "Je moest in de praktijk écht je meerwaarde laten zien en jezelf positioneren. Om bekendheid te geven aan ons vak en om zichtbaar te zijn, trokken we het land in. We zochten de samenwerking met medisch specialistenverenigingen om werkafspraken te maken en taken duidelijk af te bakenen.

Al in 2004 hebben we ons georganiseerd in een beroepsvereniging (NAPA) en we hebben jarenlang lobbywerk gedaan. We brachten de belangen van de verschillende partijen bij elkaar en waren een voorbeeld voor veel andere Europese landen. In 2018 is ons beroep in de wet BIG opgenomen. Dat lijkt een lang traject, maar meestal gaat daar veel meer tijd overheen."

'Onderling vertrouwen tussen specialist en PA is van wezenlijk belang voor een goede samenwerking'

Geen concurrent

"Vanuit de zorgprofessionals werd er in het begin wisselend op ons gereageerd. Sommigen zagen meteen onze meerwaarde en wat wij konden betekenen. Bij anderen bestond er nog wat terughoudendheid. Als iemand zich in jouw vakgebied begeeft, kan dat misschien wat vreemd voelen. Ik vind dat gevoel heel begrijpelijk. Maar uiteindelijk gaat het om de patiënt. Het maakt de patiënt niet uit wie er tegenover hem zit. Ik denk dat hij zich vooral gehoord wil voelen en de beste zorg wil krijgen.

Onze toegevoegde waarde wordt inmiddels breed erkend. Wat heeft geholpen, is laten zien wat je kan betekenen, wat je doet en waar je voor staat. Belangrijk is dat je taken

onderling afstemt en dat je van elkaar weet: dit is mijn rol en dat de jouwe. Het gaat erom dat je je eigen grenzen durft aan te geven.

Om je kwetsbaar te kunnen opstellen, moet er natuurlijk wel een veilige cultuur zijn. Onderling vertrouwen tussen de specialist en PA is van wezenlijk belang voor een goede samenwerking. Als je elkaar als gelijkwaardig ziet en gebruik maakt van elkaars expertise wordt de patiënt daar beter van."

Persoonlijke aandacht voor patiënt

Wat maakt het vak van PA zo mooi?

Sophie: "Ik heb niet alleen aandacht voor het ziektebeeld maar ook voor de persoon. Meestal weet ik welk beroep iemand uitoefent, wat de thuissituatie is en welke hobby iemand heeft. Het is goed om de patiënt in zijn geheel te zien.

Doordat wij chronische zorg bieden en patiënten langdurig behandelen, bouwen we een band met ze op. Dat maakt het speciaal en juist daarom zit ik in een beschouwend vak. Het geeft mij voldoening als de patiënt weer dingen kan doen die hij door zijn ziekte voorheen niet kon.

Zo vertelde een patiënt die ik al 19 jaar kende dat hij zijn tweejarige dochtertje niet meer kon optillen. Na een behandeling van een paar weken was dat gelukkig weer mogelijk. Dat verhaal is me altijd bijgebleven.

Het mooiste aan mijn vak zijn de kleine dingen. Een compliment van een patiënt of met kerst een doosje Merci doet heel veel. Als ik hoor dat een patiënt is overleden, stuur ik een kaartje of bel ik met de nabestaanden. Als zij vertellen dat ze mijn zorg als prettig hebben ervaren of zich gehoord voelden, realiseer ik me dat ik het goed doe."

Het verschil maken

Fred: "Opvallend vind ik het enthousiasme en de positiviteit die sommige patiënten uitstralen, ondanks dat ze veel voor hun kiezen krijgen. Op mijn spreekuur kwam een reumapatiënt die hardlopen als passie had en de halve marathon wilde lopen.

Voor mij is dan de uitdaging om ervoor te zorgen dat ik echt iets voor zo'n patiënt kan betekenen." Sophie vult aan: "Ik wil voor elke patiënt het verschil maken, op welk vlak maakt me niet uit. Voor elke persoon is dat anders. De een wil zijn werk kunnen blijven doen, de ander wil weer kunnen hardlopen. Daarom vind ik die persoonlijke aandacht en het doorvragen naar iemands achtergrond zo belangrijk. Dat drijft mij."

Ben je enthousiast over de rol van PA of heb je vragen? Neem dan contact op met Sophie of Fred via pa@mmc.nl.

Hoeveel PA's zijn er?

2098 ingeschreven in het BIG-register

779 in opleiding (2022)

25 werkzaam in MMC